

BRIEF AAN DE MEEST VEELEISENDE JONGEREN IN BIJZONDERE BEGELEIDING

Beste,

Voor mij ligt het Kritak-boekje 'Wie beschermt wie?' uit 1977. Van de auteurs geen spoor. Enkel 'Werkgroep Bijzondere Jeugdzorg'. Dat ging zo in die tijd. Die werkgroep had een aantal felle acties op de sporen gezet en toonde zich bezorgd over 'de sector'. Er was sprake van wantoestanden in voorzieningen die toen nog instellingen heetten. Jullie werden 'kind van de rekening' genoemd.

De acties en mijn prille ervaring grepen de jonge, wat dolende en idealistische garnaal die ik toen was voldoende sterk aan om me te doen beslissen dat ik me verder voor jullie wilde inzetten.

Aan die belofte heb ik me gehouden.

De laatste vijftien jaar vanop afstand. De twintig jaar voordien in jullie midden.

Het zijn zoveel jaren geworden omdat jullie voorgoed mijn gemoed gewonnen hadden.

Wie 'jullie' dan wel mogen zijn? Toch niet dé jongeren uit dé Bijzondere Jeugdzorg? Jullie zijn er een klein deel van. Sommigen zullen het over de onderkant hebben. Het letterlijke onderdeel.

Ook de jeugdpolitie kent zo'n groep 'jullie's'. En de jeugdpsychiatrie en de centra voor geestelijke gezondheid en de diensten voor personen met een beperking. Jullie zijn me er eentje. Zeker als jullie vijftien, zestien, zeventien zijn. Van alle remmen los. De moeilijksten. Bij wie zich de meeste agressie opgehoopt heeft. Minstens een keer of zeven wegens 'onhandelbaar' de deur gewezen. Vier scholen gepasseerd, tientallen 'laatste kansen', de jeugdrechter, van Beernem of Mol - na bedreiging of diefstal met geweld - terug naar huis, opnieuw chronisch spijbelen, werk kwijt na twee weken. Een allegaartje, waarbij oorzaak en gevolg op elkaar kleven. Een dossier als een telefoonboek. Minstens een derde daarin gaat over jullie behoorlijk ingewikkelde thuissituatie of het simpele gemis eraan. Verslagen waarin specialisten, afhankelijk van discipline en invalshoek, soms inzichten prijs geven die nauwgezet tegenstrijdig zijn. Is het niet willen of niet kunnen? Daarnaast een waslijst 'feiten' die 'voor zich spreken'. Of daarvoor doorgaan. 'Kinderen die Haten' noemden Redl en Wineman jullie heel treffend. Lang lang geleden.

Nu, bijna veertig jaar na Kritak in 1977, schrijf ik jullie 'hopelozen' deze brief. De haters van gisteren, vandaag en morgen.

Het is meer een betoog dan een brief. Waarmee ik een beetje valsspeel. Jullie spreek ik direct aan. Indirect richt ik me tot al degenen die het vandaag voor het zeggen hebben en die erg bepalend zijn voor jullie levenswandel. Vaak zonder dat jullie het doorhebben.

In mijn opstel zal ik ook niet honderd procent 'ik' zijn. Voor de passages die ik van erg nabij heb meegemaakt wel, natuurlijk. Maar op andere ogenblikken verplaats ik mij in de gedachtengang en de belevenissen van een grote groep praktijkwerkers die zich gedreven voor jullie inzetten. Begeleiders, opvoeders, leerkrachten, stille beleidswerkers. Waar je 'ik' leest, kan net zo goed 'we' staan. Dat betekent niet dat ik een soort woordvoerder kan of wil zijn. Men zou mij een samenvatter kunnen noemen. Van verhalen en indrukken die men in de massa aan jongerenzorg minder hoort.

Door op gevorderde leeftijd te corresponderen maak ik het iedereen en mezelf gemakkelijk. Met mijn uitleg hoeft niemand rekening te houden. Oudstrijders heten passé. Oorlogsverhalen krijgen minzame aandacht zolang de vertellers ze niet te breed uitsmeren of er oud zeer mee oproepen.

'De jongeren en de jongerenzorg zijn fundamenteel veranderd' fluistert men in ons houten oor.

'Veel complexer geworden, allemaal'.

Er is iets van. Jullie - 'onze' hopelozen' van toen - zijn nu zelf veertigers. Vijftigers misschien wel. Destijds voor het grootste deel moeilijke Vlamingen.

Wat zou nu nog de relevantie kunnen zijn van mijn beweringen voor de 'mondiale' jongeren met ernstige gedragsproblemen anno 2015? Voor degenen onder hen die nog nooit een school van nabij gezien hebben?

Zoveel minder complex oogde het voor mij in mijn prille begin als begeleider niet. Diensten van twee aaneensluitende dagen en nachten met twee opvoeders voor dertig opgeladen breedgeschouderden, Vlaams- en franstalig door elkaar, opgedeeld in twee slaapzalen van vijftien. Van een sierende eenvoud was dat.

Niet een klein beetje confronterend, zo'n leefgroep. Dreigen, liegen, stelen, op de vuist gaan, beschadigen, tie-ren, intriges, bendevoering, ontsnappen, naar een schaar grijpen, met eten gooien. Vermoedelijk ziet jullie agressie er - al of niet gespiegeld aan de moraliteit van Game of Thrones - vandaag niet zo anders uit dan toen, maar laat dat een detail zijn.

De scoutsleider met een burgerlijk-verheven moraliteit kwam in een beenharde omgangsvorm terecht.

Wilde ik jullie en jullie voortdurende woede-op-alles een beetje begrijpen moest ik als zoon van hardwerkende en liefhebbende ouders tot op mijn bot nagaan welk wangedrag ik zou stellen als men mij existentieel aan mijn lot zou overgelaten hebben. Die inleving hielp.

Noem me een ijverige leerling in de stiel. Flink geholpen door de know how en de talloze vertellingen van de getaande stamhoofden. Met enig plezier liet ik me onderschatten zodat ik er meermaals in slaagde jullie een fractie van een seconde te snel af te zijn. Dat kon ik onmogelijk alleen. Daarvoor moest ik deel uitmaken van een solide en ondersteunende équipe.

De kleine orkaan die de opeenvolgende acties door jullie bijzondere jeugdhulp deden waaien had er voor gezorgd dat we - even verderop in de tijd - ons beroep in betere omstandigheden konden uitoefenen. Leefgroepen van dertig bestonden niet meer. Slaapzalen nog wel, maar daar brachten we zelf verandering in.

Als typische begeleiders van de jaren tachtig ['de vorige eeuw, jawel'] hebben we ons uitgesloofd, durf ik beweren. We ontteden ons van de residentiële voorziening als een gesloten cocon van heropvoeding.

Her-opvoeding; dat was pas een pretentieus ideaal. We gingen met jullie ouders of familie praten voor er van thuisbegeleiding sprake was. Trachtten brokken te lijmen die niet te lijmen waren. Het gat dat jullie schoolverzuim veroorzaakt had, om één fatale brok te noemen.

Er kwam een zelfstandigheidsprogramma voor wie vertrok. We maakten tijd vrij voor nabegeleiding als jullie al vertrokken waren omdat het tussen achttien en tweëntwintig helemaal kon mislopen.

Door elk caritasrestant te weren verdienden we jullie respect. 'Een weerbaar systeem' heb ik het later genoemd. Op een ogenblik dat we in onze hevige en tegenstrijdige belevenissen een begin van methodische lijn begonnen te ontwaren.

'De sector' bewoog in onze actieve jaren in goede richting met ons mee. Al viel het ons snel op hoe politiek oninteressant jullie bleven. Jullie kwamen dan ook veelal kwalijk in het nieuws. Geef toe dat van jullie geen eer te halen is.

Hoe vaak een onwetende ons met gekruiste armen en veelzeggende glimlach onder de vraag 'wat leveren die inspanningen zoal op?' bedolven heeft, wil mijn geheugen maar niet terugvinden.

Sommigen vonden het veruit het makkelijkst en het goedkoopst jullie op zestien voorgoed op te sluiten.

'Een krachtig signaal' noemden ze dat. Of 'proper'.

Dat opsluiten is niet letterlijk te nemen. Uiteraard gingen jullie niet op zestien de gevangenis in. Zelfs in onze jonge jaren kon dat wettelijk niet. Het gaat om het idee 'niets meer doen' voor jullie. Menselijk niet meer investeren.

Uit ons dagelijkse verbond met jullie wisten wij dat het de slechtst denkbare oplossing was. Het stond gelijk aan jullie voorgoed in de steek laten. Jullie, met jullie oneindig arsenaal mogelijkheden. Mits een deskundige en gedreven hefboom konden jullie zelf al die kwaliteit uit jullie harnas loswrikken.

We argumenteerden dat die slechtste oplossing ook in termen van maatschappelijke kost kan tellen.

Een bankier zou het een giftige langetermijninvestering noemen.

Men kan inderdaad niet te kennen geven dat detinerings, psychiatrie, hulpverlening, OCMW handvol belastinggeld aan personeel, infrastructuur, eten en onderhoudsgeld kosten en toch een zestienjarige veroordelen tot levenslang gebruik van deze instellingen of voorzieningen.

Die bal belandde prompt terug in eigen kamp. 'Of we de prijs van een *instelling* wel goed konden inschatten?' - 'Of die werkvorm nog wel van deze tijd was?' - 'Of niet afdoende bewezen was dat jullie er vervreemder uitkwamen dan jullie er binnengestapt waren?'

Pertinente vragen, waarmee men gegarandeerd een krantenkop haalde. Geflankeerd door een foto of getuigenis van een gelukkig ogende jongere uit een pleeggezin die duidelijk maakte dat het wel degelijk anders kan.

'Voor velen wel, maar niet voor de belhamels die wij kennen' hoorden we onszelf de vertrokken karavaan naropen.

De woorden 'preventie' en 'ambulante begeleiding' bleven bovendrijven als zaligmakend ('vermaatschappelijking van zorg' hadden ze toen nog niet gelanceerd). En kostenbesparend. Een stevig ondersteuningsgesprek en hop terug in vertrouwde familiale omgeving op eigen benen. Dat in een periode waarin wij net 'het gesprek' afgeleerd hadden. Behalve wanneer we met jullie een band opgebouwd hadden, we het vertrouwen waard bleken te zijn en we er een verbintenis konden aan vastknopen. In een andere context had 'het gesprek' voor jullie weinig tot nul betekenis. Het was te vrijblijvend. Teveel het standaardinstrument van de begeleider die het veel beter kon uitleggen dan jullie en zichzelf graag zelfbevestigend hoorde praten of luisteren.

Bij de schaarse gelegenheden die ons geboden werden waagden we het om tegen de tijdsgeest in een paar kwaliteiten van de archaische residentiële leefgroep te blijven opsommen. Dan hadden we het wel degelijk over een open leefgroep in een open voorziening.

Het leren samenleven. Het impliciete therapeutische effect van het samen oplossen van een ogenschijnlijk banale ruzie over de afwas. Wij konden jullie (terug) laten thuiskomen - niet thuis thuis, natuurlijk -.

Wij konden vooropstellen dat jullie het met ons zouden moeten blijven doen, in goede en bijzonder kwade dagen. Het kon er dan ongemeen hard tegen hard aan toegaan, maar we gingen wel met elkaar verder.

Onze moeders en vaders deden dat ook met de eigenzinnige dochters of zonen die wij waren. Geen denken aan doorverwijzen. Zo snel kwamen jullie niet van ons af.

We hadden ons nu eenmaal vast voorgenomen jullie niet - als meerdere andere professionelen voor ons - los te laten na een zoveelste opstoot van een of ander (bij gelegenheid eens naar 'Adam's Apples' of 'Mommy' kijken; om te herkennen of als verplichte lectuur). Jullie hebben dat als een signaal begrepen. Er was geen gesprek voor nodig.

'Bovendien' horen we onszelf wel vaker in een woestijn betogen 'zullen altijd zestienjarigen met ernstige ontsporing blijven opduiken, die enkel met een karakteristieke begeleiding geholpen kunnen worden'. Maar onze beweging sloeg geen vonken. We spraken voor eigen kerck.

Alle vormen van vroegbegeleiding, in een klimaat van vrijwilligheid en werderkerigheid, zouden ervoor zorgen dat jullie probleemstelling op termijn uit de wereld zou geholpen worden. De curatieve begeleiding die wij verdedigden liep achter de feiten aan en mocht vooral niet versterkt worden. Het zou een verkeerd signaal gegeven hebben. Preventie was het ordewoord. Ondersteuning van het gezin. Zo dicht mogelijk bij de natuurlijke omgeving. Ook in situaties waarbij die weinig tot niets 'geeft' 'om'.

Opeenvolgende ministeriële raadgevers hadden de gouden toekomst voor het ambulante spoor getekend. Dan is er voor meerdere legislaturen geen houden meer aan. 'We betalen geen wedde om te slapen of om op de afwas toe te kijken. Een beetje rationaliteit, ja?' - 'Waarom zouden we leefgroepen tijdens de weekends niet samenvoegen?'

Een lange reeks minder en meer gespecialiseerde diensten en dienstjes zag het projectgesubsidieerde levenslicht. Ze werkten bij voorkeur tijdens de bureeluren. Terwijl jullie problemen zich al eens tussen 22.00u en 06.00u voordoen. Voor elke 'urgente nood' één dienst. Fragmentarisering heet dat met een groot woord. Of specialisering. Een hulpverlener is ook maar een mens en kan niet alles tegelijk oplossen.

Daar konden wij met onze pragmatische 'all in one solution' en onze toepassing van zo weinig mogelijk hulpverleners-vertrouwenspersonen per jongere niet tegenop.

Hoe verging het jullie, zestienjarigen, ondertussen in de wereld van het brede en veelkleurige hulpverleningsaanbod? Van kleine kast naar grote, vertrouwde, muur.

Omdat voor jullie problemen en jullie agressieve uiting nu eenmaal geen plaats te bedenken is in het positieve opvoedingsklimaat dat de meeste ambulante diensten vooropstellen. Omdat jullie de minimale motivatie missen die men er als minimale vereiste stelt.

Bij professionele input hoort effect, resultaat. Een begeleider leert dan liever effectuerend een schattige peuter haar neusje snuiten dan dat zij of hij riskeert een oog uitgestoken te worden. Het is menselijk.

In mijn licht vooringenomen sterren stond geschreven dat een besparingsijverige ministeriële raadgever - een andere dan haar of zijn voorgangers; zo gaat dat in kabinetten - er op een bepaald ogenblik verfrissend mee zou uitpakken dat *het dienstjes woekerde*. Zij of hij zou op evidente fusie aandringen. Zo geschiedde. In golven. Zo'n stroomlijning leidt bij traditie tot gegons in alle bijenkorven van hen die hun identiteit met hun aantal uren beleidsparticipatie laten samenvallen. Opeenvolgende commissies. Deadlines. Nachtwerk. Conceptnota's. Er gens tussen het middelhoge en het hoogste niveau. Ver weg van jullie, bedoel ik. Ongemeen boeiend voor wie er bij is. Het grote werk.

Doordat nu ook de ambulante organisaties zich - even opgelegd als ongedwongen - gingen organiseren kwamen ze minder toe aan de individuele begeleiding, die ze voor jullie in hoofdletters als centrale doelstelling vooropstelden. Centralisatie, rationalisatie, organogram, personeelskaders, infrastructuur, logistiek, regelgeving, syndicale aandachtspunten. 'Het vreet energie'. Een onderhandelaar met zin voor volledigheid ging dan 'in de marge' of 'volledigheidshalve' ook de verloning van de directies van deze fusies 'niet uit de weg'. Per slot van rekening betrof het nu welzijnsondernemingen met straks minstens tweehonderd werknemers (VTE).

De prijs van gesegmenteerde en specialistische hulpverlening is hoog. Het vereist onder meer bijkomende coördinatoren. Die moeten instaan voor cohesie, samenwerking, logistieke ondersteuning en een totaalbeeld.

De specialist is geen samenwerker van nature. Niet zo generalistisch (tot genereus) ingesteld. Zo'n bijkomende coördinator moet ook gesubsidieerd betaald worden.

Als we er met reden alle gesubsidieerde nieuwbouw 'in de steigers' in opnamen, begon de totaalkost van de zoveel goedkopere ambulante begeleiding angstwekkend dicht bij die van onze onbetaalbare residentiële leefgroep te sporen.

Ook met wat men de output noemde was iets niet in de haak. Ondanks de bubbel aan ambulante diensten en evenzoveel extra-begeleiders moest men meermaals op rij een schrijnend tekort vaststellen aan plaatsen in de zoveel geslotener voorziening dan de onze (het woord 'jeugdgevangenis' was uit het jargon gebannen).

Een paar opzienbarende opstoten van geweld die de goegemeente schokten brachten die vaststelling onder de publieke, politiek beangstigende, aandacht.

Door het allemaal wat op scherp te stellen zou ik de indruk kunnen gewekt hebben dat ik de ambulante voorzieningen liefst met bijtend zuur zou overgieten. Neen, hoor. Ambulant en residentieel zijn even noodzakelijk én complementair. Ze zijn vooral geen tegengestelden.

Het is een politieke centenlogica die oppositionele redeneringen voedt en afwegingen doet maken die voor jullie nadelig zijn.

Misschien aangemoedigd door de bureeluren hadden ook de vakbonden zich ondertussen boven onze hoofden bezorgd getoond over onze rechten als residentiële begeleider. Dat was goed en niet goed.

Goed, omdat er voor opvoeders noch statuut noch waardering bestond. Niet goed omdat onze ruimte en vrijheid om voor jullie degelijk pedagogisch werk te leveren ingeperkt werd. Zo mochten we plots geen twee weken meer met jullie op kamp. Zo'n langere periode bood nochtans ruime kansen op vitale ontmoeting. Voor de vakbond is een werkdag een te beschermen werkdag. Teveel werkers naar onze zin zagen er gesneden brood in.

Het moest maar eens gedaan zijn met de uitbuiting van het sociale werkveld. De tijd van nonnen, pastoors en zelfverklaarde heiligen lag definitief achter ons. 'Ook wij maken aanspraak op een eigen leven'. Voor de luidste schreeuwers in the material world gaat die aanspraak op een eigen-leven-in-balans jullie kwetsingen ver vooraf.

Hoewel wij ons qua werkstress toch wel in een grotere gevarezone bevonden dan de meeste vakgenoten in manifest zachtere segmenten, leek de hele sector in tijden van Witte Woede chronisch overwerkt.

Zelf waren we niet veeleisend. Iets meer beschreven clementie en wettelijke bescherming als het op geweld tegen onze persoon aankwam, misschien. Wat extra opvoedkundige ruimte die ons zou toelaten jullie bijkomende ondersteuning te bieden waar mogelijk. Wat meer 'structureel vertrouwen' in onze deskundigheid, onze amper te stroomlijnen methodes of trajecten, onze soms gebiedende omgangsvorm. Een brede geallieerde omgeving van complementaire deskundigheden, professies, overheid en autoriteit (de befaamde stok achter de deur). Van die omgeving verwachtten we het doorzicht dat we in uitermate risicovolle omstandigheden het best mogelijke met jullie voorhadden en hoe nodig het was het proces van voorzichtige vordering te laten prevaleren op momentane incidenten. Het was dus wat we voorstelden. Het was vooral methodisch-inhoudelijk geïnspireerd en zou weinig kosten.

In de plaats daarvan kregen we zowaar een Globaal Akkoord. Vakbond, minister en aansprakenschreeuwers glunderden gemeenschappelijk. Het leverde mediagenieke momenten op met echte champagne.

Het haastwerk van het moment zorgde er ook voor dat onder meer *administratieve* medewerkers - waarvan bezwaarlijk kan gezegd worden dat zij onder de stress van de leefgroep ten onder gaan - vanaf hun vijftig evenveel verlofdagen toegeschoven kregen. Een bijkomende collectieve kost waaraan geen enkele minister nog durft te raken. 'Verworven rechten liggen delicaat'.

Veel liever hadden wij het gecumuleerde fortuin dat aan die cadeaubon verspild werd in jullie begeleiding geïnvesteerd. Vandaag kan ik er mij nog behoorlijk over opwinden. Een opwinding waarvan alleen ik last heb en die jullie niets oplevert.

Toen ik aan een uitstekende bakker zonder veertig soorten brood vroeg hoe het kwam dat zijn prachtig ambacht zo te lijden had, antwoordde hij droog 'De mensen willen niet meer werken, mijnheer. Ik spreek niet eens over 's nachts werken. Iedereen wil een fortuin verdienen met zo weinig mogelijk inspanning en zoveel mogelijk vakantie.'

Zou het dat zijn? Zou die mentaliteit ook zijn weg gevonden hebben naar het sociale werkveld?

Mijn bakker kan het buiten zijn zicht niet erg vinden dat ik zijn woorden wat naar mijn hand zet als 'niet meer willen werken om er met zijn allen beter van te worden'. In dienst van algemene belangen.

Voor eigen eer, glorie en materiële welstand wil men best nog onverbiddelijk hard werken. Times they are a changin.

Aandoenlijk hoe wij destijds een lichte zelfwaarde bouwden op onze bewuste keuze voor een van de laatste bastions waar geld niet centraal stond [dat we voor niets anders deugden is hier niet het thema].

Die mythe werd van binnenuit doorgeprikt. Zoals al aangestipt bleven de opvoeders niet achter in het werkdruk-biefstukkendiscours.

Sindsdien hebben ze wat mij betreft over hun loon niet meer te klagen. Al blij ik een immens verschil zien tussen de begeleiding van een jongere met een licht mentale beperking uit een liefdevol gezin en de elektriciteit die jullie dagelijks de lucht injagen.

Het materiële discours heeft opnieuw vooral voor jullie de klok teruggedraaid. Een werkstijl die de meetlat hanteert maakt bij jullie diepere krassen dan in voorzieningen die een vriendelijker programma afwerken.

Waarom zou een begeleider nog - daarbij reken ik nu meteen ook een leerkracht - het zich bij jullie bijzonder moeilijk maken en risico's nemen als zij of hij aan de overkant hetzelfde loon krijgt voor een opdracht die veel meer comfort, innerlijke rust, baat en satisfactie geeft?

'Ik heb ook twee kinderen die ik op tijd van school moet kunnen halen'.

Terwijl jullie vooral geholpen worden door stabiliteit, continuïteit, hechtheid, is het personeelsverloop nergens groter dan bij de directe begeleiders die zich voor jullie inzetten. Dat is geen gratuite bewering.

Het is een naargeestig gegeven dat sinds geruime tijd aan de gang is.

Het gelijke loon voor op papier gelijk werk doet er geen goed aan. Het huidige klimaat van jobhoppen en 'nieuwe uitdagingen' evenmin. Meerdere begeleiders met een ontzaglijk groeipotentieel heb ik uit onze voorziening moeten zien vertrekken.

Hoe jammer ik dat voor jullie, voor hen, voor ons en voor de samenleving vond, konden ze enkel afleiden uit misschien een licht verbeterd trek van mijn lippen. Kon ik hen kwalijk nemen dat ze een veiliger keuze maakten?

Welke argumenten stonden mij ter beschikking? Kon ik daar iets immaterieel of materieel tegenover stellen? De social profit kent minder bonussen of profit dan de banken.

Helemaal ontkoppeld van verloning, kan ik uit eerste hand getuigen dat bij jullie in de frontlinie staan bijzondere tensie met zich meebrengt. Als niet-held en evenmin begiftigd met toegevoegde natuurkrachten.

Manifeste en latente agressie, individueel en in groep, zijn vreemde wezens. Ze doen wat met een mens.

Men krijgt er als begeleider voortdurend mee te maken.

Een bende van zes die net afgesproken heeft wie van hen de leerkracht die ze niet lusten in het gelaat zal spuwen is enkel spannend op DVD.

'Ik heb dingen gezien en meegemaakt die ik niet kan beschrijven' zeggen eenvoudige soldaten met post-deployment syndrome. Weer op DVD. Fictie, dus.

Zelf mocht ik gedurende jaren in jullie midden professioneel mijn meest doorvoelde momenten beleven.

Voor onze hechte kern *doorwinterende* en solidaire collega's volstond een minuscuul lichtpuntje om er een begin van oplossing in te zien. Zoals men het in de taal van Vlaandrens human interest uitdrukt was het 'mijn schoonste tijd'.

Het was dezelfde tijd waarin ik een pak integere opvoeders en leerkrachten zag kraken. Tot in de diepste gronden van hun zelfrespect.

De koudwatervrees voor de frontlinie neemt eerder toe dan af. Zelfs voor iets 'veiligs' als een 24/24 crisispermanentie staan weinigen te springen. Zo'n crisispermanentie is er pas veel later gekomen. Dank zij de Integrale Jeugdhulp waarop ik zo meteen terugkom. Met te veel trompetgeschal aangekondigd.

De (veel te jonge en onervaren) hulpverleners kregen en krijgen er voortdurend met jullie ongerichte razernij te maken.

Wat hadden ze nu gedacht? Wat hebben ze die mensen op de sociale school over jullie bijgebracht of kunnen bijbrengen?

Enig inzicht en inleving in de genadeloze grondslagen die de krachtbron vormen van jullie massieve afweer, zou al veel noodbruggen tussen jullie en jullie begeleiders opleveren. Wat jullie meegemaakt hebben is nog veel minder te beschrijven dan de fractie 'uitingen' die de begeleiders daarvan te zien krijgen. De recente film 'Une Enfance' van Paul Claudel zit niet ver van jullie belevenis en schildert treffend jullie moed.

In de aanloop naar het millennium dook Integrale Jeugdhulp (IJH) op. Mij leek het een unieke kans om eindelijk alle vormen van begeleiding ten aanzien van jongeren structureel met elkaar te laten samenwerken.

Met onze oubollige voorziening beschikten wij lokaal en regionaal - zelfs Vlaams - reeds over uitstekende connecties. Die hadden we gaandeweg opgebouwd. Zoekend. Met vallen en opstaan.

Naast bij de 'evidente' CBJ's en de jeugdrechtbanken kenden we goed (en minder goed) volk bij de (jeugd)psychiatrie, in scholen (fundamenteel verschillend van het CLB), bij andere voorzieningen, bij justitie, in het jeugdwerk, bij (spoorweg)politie en rijkswacht. Dat was een goed begin maar kon op de structurele basis van IJH veel beter uitgebouwd worden.

Uitgerekend de meesten uit die reeks bleken niet in het vooropgestelde IJH-opzet te passen of wilden er niet in passen: ander departement, andere bevoegdheid, federaal of Vlaams, exactere wetenschap boven kunst, baas boven baas etc.

Een immens hiaat, wist ik, maar de Realpolitiker in mij kon wel begrip opbrengen voor de keuze van opeenvolgende welzijnsministers om zich te beperken tot die 'sectoren' die onder hun bevoegdheid vallen.

Als begin.

Aan Integrale Jeugdhulp, waarvoor ik me een paar jaar intensief heb ingezet, zou ik een hele reeks woorden kunnen vergooiden. Dat ga ik binnen dit bestek niet doen.

Door dit project te herinneren als grootste ontgoocheling uit mijn loopbaan, heb ik het vrij volledig samengevat. Uit oogpunt van alle verwachtingen die ik met grote voorrang voor jullie koesterde.

Andere - veel meer aangepaste - 'doelgroepen' (vergeef me het woord) leken me immers al overvloedig geholpen door welzijnsland. Voor sommigen is het nooit genoeg.

Wat een veelkoppige draak is die Integrale Jeugdhulp voor jullie geworden. Omdat ik fanatiek jullie voor ogen bleef houden zag ik de afloop steeds meer mismeesterd worden door academisch en ambtelijk eng- en belangendenken. Laat vergadervolk met persoonlijke ambities, dat nog nooit een hatende jongere van nabij gezien heeft, voor jullie iets uitwerken en men krijgt een theoretische constructie vol obstructieve controles of procedures die voor jullie nooit - ik herhaal nooit - kan werken in de praktijk. Alle hearings in het parlement ten spijt. Parlementairen zijn evenmin degenen die meest van praktijkondervinding doortrokken zijn.

Een voorspelbaar onbegrijpend deel van het vergadervolk zette hun grinnikend masker op toen ik maar bleef klieren dat zo'n centrale toegangspoort voor jullie een waangedachte was. Dat de energievretende moduleringshandel voor jullie much ado about nothing was. Dat bij de vraagsturing de sturing jullie vraag ver voorafging. Dat men etiketten en bijhorende modules met de nodige collateral damage eventueel voor een paar groepen kan laten functioneren maar zeker niet voor jullie.

Integrale Jeugdhulp moest en zou. Onverkort. Een beetje moderne overheidsmanager houdt voet bij stuk.

Aan jullie had niemand van het vergadervolk ooit rechtstreeks een vraag gesteld. Jullie waren er wellicht te brutaal voor.

In onze leefgroep deden wij dat destijds wel. 'Hoe kunnen we je best helpen, Emmy?' vroegen we dan. We probeerden er iets van te maken. Met en voor Emmy.

Als we voor Emmy naar methodische hulpmiddelen zochten, kwamen we onder meer - naast bij een klein handjevol andere auteurs - bij Kok terecht. Op basis van zijn jarenlange praktijk had die een paar handleidingen geschreven. Voor jullie kwam hij uit bij 'Structuur en Affectie'.

Was dat voor de conceptdenkers van IJH even algemeen en achterhaald, zeg. Kon je daarmee even alle kanten uit. Was dat subjectief en ver weg van minimale aspiraties inzake een evidence based praxis.

Vreemd toch dat wijzelf bij Kok meteen wisten wat ons te doen stond? Hij begreep jullie. En ons.

Met de turf slim clichématig geformuleerde modules van IJH daarentegen konden jullie en wij geen kant uit.

Of alle kanten. Ze waren immers vrijwel allemaal op jullie van toepassing of toepasbaar. De rationalistische, pseudo-wetenschappelijke grijpzucht is ronduit slecht in het erkennen van eigen identiteit en hyperindividuele geschiedenis.

Zo'n termietenhoop verbetering of vertekenend inschatten van jullie 'vraag' mocht we jullie niet aandoen.

Om jullie leven niet nog ingewikkelder te maken dan het al was, moesten we dit rechtlijnig kromdenken saboteren.

Met alle nieuwlichtige hulpmiddelen op mijn bureau stond het me als zeker voor ogen dat jullie voortaan vast voor de toegangspoort zouden blijven kamperen. Niet enkel wegens jullie onmoduleerbare vraag. Jullie zouden voorafgegaan worden door geobjectiverde gerechtigden. Assertieve gerechtigden, ook, die een opvallend minder bezwaard dossier en een veel scherper profiel konden voorleggen; die op een invloedrijke lobby konden rekenen en waarvoor binnen de eigen regio reeds voorzieningen of begeleidingsvormen bestonden.

Afgemeten aan hun glasheldere doelstellingen hadden een aantal voorzieningen nu nog meer argumenten om jullie te weigeren. De lobby voor spijbelende vechters moest en moet nog uitgevonden worden.

Jullie waren er slechter aan toe dan voorheen.

Wat baten hervormingen die jullie uit de reddingsloep duwen van de boot waaruit jullie reeds gevallen zijn?

Nochtans zouden de overheidsmanagers op school geleerd moeten hebben dat het bepalen van (nieuwe) criteria en het daaraan koppelen van subsidies, steeds hetzelfde amalgaam onder de ondergrens duwt.

Het aantal van wie men respectloos als 'restgroep', 'grijze zone' of 'onbehandelbaar' uitkleurde, zou toenemen.

Dan veel liever 'onhandelbaar' wat mij betreft. Maar dat is persoonlijk.

In ons oorlogsverleden gebeurde het dat een rijkswachter om drie uur 's nachts aan de deur van onze leefgroep stond met een 'ergens' opgepikte jongere en de vraag of we 'iets' konden doen.

Wij konden altijd wel iets doen. Ook omdat we - samen met de rijkswachter van dienst - onze verantwoordelijkheid als begeleider konden én mochten nemen.

Er was veel kans dat we de volgende dag al in onbezoldigde overuren zelf bij de jeugdrechter gingen pleiten om aan dit toevallig begin een proefvervolg te breien.

De jeugdrechters kenden en vertrouwden ons. Ze wisten wat ze aan ons hadden. Ze waren uitmuntend in hun vak (toen en nu) en wij af en toe ook.

Wat men later 'netwerk' is gaan noemen, was voor ons evidente samenwerking.

In de op power point veel beter georganiseerde hulpverlening van vandaag is een dergelijke anarchistische werkwijze volstrekt uit den boze. Ze kan afgestraft worden. In de wereld van de kwaliteitshandboeken controleert iedereen iedereen.

Dat gaat zolang 'goed' tot twee minderjarige meisjes van jullie slag nergens terecht kunnen en in een politiecel moeten overnachten of tot jeugdrechters een publiek alarmbericht schrijven. Dan neemt de minister in persoon inderhaast wat ouderwetse noodmaatregelen en worden nieuwe opvangplaatsen - toch wel residentieel-detineringsgericht zeker - in het vooruitzicht gesteld.

Nu wil ik wel inzien dat het voor de minister - bij uitbreiding namens zijn of haar voorgangers - ook wel moeilijk te vatten moet zijn. Heb je niet net nog eens voor fikse uitbreiding van het aantal personeelsleden in de hulpverlening gezorgd die je in equivalenten kan benoemen?

Die extra-personeelsleden zijn bovendien niet de minsten. Hooggekwalificeerde en gespecialiseerde medewerkers zijn het.

Zal ik zeggen wat jullie denken? Dat dat ervan komt als de minister zich teveel door - al of niet grinnikende - laboratoriumdenkers of ambitieuze doorgroeiërs laat adviseren en te weinig door praktijkwerkers (inclusief hun gesloten karakters en het gegeven dat ze niet zo vlot in ten eerste, ten tweede en ten derde zullen argumenteren). Af en toe goed luisteren naar die laatsten kan veel leed voorkomen dat de hooggeprezen zogenaamde rationaliteit veroorzaakt.

Hooggekwalificeerde medewerkers geven advies, kritiek en leiding. Met jullie onverhoedse capriolen krijgen ze slechts indirect te maken.

Over hun werklust zal mijn bakker mij niet horen klagen. Ze plegen overleg, nemen onafgebroken 'zaken mee' voor verder overleg, tekenen handelingsplannen uit, haasten zich door de gangen en tikken uitgebreide, gedetailleerde, in vier kleuren gediagrammeerde en in klare taal geschreven rapporten uit.

Ze registreren en registreren bovenop. Daarmee komen ze tegemoet aan de stringente eisen van hun op statistische kwaliteit gerichte overheden. Zelden las ik onverbloemde 'slecht nieuws' jaarrapporten. Het zou kunnen waarschuwen voor een zekere virtuele marge bij zoveel statistische kwaliteit, maar dit opnieuw terzijde.

Alle ijver en verplichting maken dat stafmedewerkers zich geen vrije minuten kunnen gunnen om rechtstreeks met jullie op te trekken. In real live. Het is overigens niet opgenomen in hun functiebeschrijving. 'Nu echt geen tijd, Wim'.

Een bijna pensioengerechtigde Antwerpse begeleider verwoordde het onlangs zo: 'Vroeger zaten we voor een leefgroep van twaalf in totaal met zes rond de tafel. Nu voor een leefgroep van acht met twaalf, waarvan vijf begeleiders en zeven deskundigen of raadgevers.' Ze overdreef, zei ze zelf, maar wilde het gewijzigde klimaat kleur geven.

Meerdere van de externe ondersteuners - gedistantieerd en gevrijwaard van het dagelijkse omgaan met jullie - zijn gemachtigd de kwaliteit van jullie directe begeleiders te meten en te evalueren. Weten zij veel. Naar mijn inzicht kunnen ze onmogelijk gelukkig zijn met de status van radertje in een controlesysteem vol holle bazigheid dat jullie praktijkwerkers in de tang houdt. Functioneel laten de meesten zich toch verleiden tot een beveiligde plaats in het organogram.

Zelf heb ik als begeleider niet één keer Goede Raad on Instructies aanvaard van collega's waarvan ik wist dat ze telkens de grootst mogelijke bocht rond jullie maakten. Uit angst aangesproken of aangevallen te worden.

De aanwas van het middenkader is algemeen. Zonder onderscheid tussen ambulante diensten en residenties zullen jullie vandaag meer leidinggevend en volk achter PC's vinden dan begeleiders. Bij wijze van spreken, natuurlijk.

Stel nu dat de minister morgen de gewraakte planlast van tussenkaders en directie drastisch verlicht. Zou al wie momenteel onder die planlast gebukt gaat spontaan haar of zijn bureel inruilen voor jullie directe begeleiding? Jullie zullen het ongetwijfeld - om het met hun woorden te zeggen - een interessante oefening vinden.

Poneren dat wij, begeleiders, destijds de sterren van het veld waren, is sterk uitgedrukt. Als het over jullie ging, werd wel met ons en met onze mening rekening gehouden. Op hoger beleidsniveau bestonden we niet, wel binnen de voorziening. Als we dringende steun vroegen of nodig hadden, kregen we die ook. Op autoriteit.

Door al het directe en indirecte toezicht kunnen de begeleiders van vandaag vooral fouten maken. O wee als ze zichzelf teweêr stellen. Het zal ongetwijfeld op de verkeerde manier geweest zijn. O wee als ze 'een kind' resoluut bij de arm van het zwembad (dé publieke ruimte) naar de cabines brengen. Krijsend. Met twee begeleiders nog wel.

Nog meer o wee als ze even niet opletten en in hedendaagse tijden *gefilmd* worden en het filmpje viraal - een ziekte op zich - gaat.

In geen tijd zijn alle sociaal genoemde media op de hoogte. In zo'n klimaat traint een mens zichzelf in risicoloos zelfbehoud. En, veel erger, in hardnekkig negeren van jullie nood.

Het kan interessant zijn op een schilfer van die nood nader in te gaan. Na onze grondige inleving, destijds, in de ernst van jullie situatie stond ons één gedachte bijzonder helder voor ogen. Willen jullie het in jullie door het lot bepaalde eentje redden in deze samenleving, zijn jullie het aan jezelf verplicht om bijkomende inspanningen te leveren.

Bijkomende inspanningen, dat hebben jullie goed gelezen of onthouden. Tenminste als jullie en wij ons voorhouden dat we ons 'integratie' - noem het eventueel 'overleven' ('simpel geluk' durf ik niet eens uitspreken) - als doel blijven stellen. In een gemeenschap die vooral niet van 'jullie soort' (vergeef me de uitdrukking - jullie zullen ze mij niet horen uitspreken) gediend is.

Enkel al om gelijke tred te kunnen houden met al jullie leeftijdsgenoten uit 'doorsnee gezinnen' (ze bestaan nog) die niet eens beseffen hoeveel voordelen en terugvalkansen ze genieten, hebben jullie een behoorlijk aantal pijnprocessen te gaan.

Moeke Medelij is een van jullie grootste vijanden. Die mevrouw helpt jullie geen halve moer vooruit.

Ons was het erom te doen jullie bij die bijkomende inspanningen te ondersteunen. Voor wie achterop geraakt, is bijbenen een helse opdracht. In de Ronde van Frankrijk, het voetbal of tennis, beleven toeschouwers zo'n prestatie als heroïsch.

De helse opdracht gold in dezelfde mate voor de begeleider. Ons voortdurend op jullie hielen zitten kon tot duchtige spanning leiden. Dan moesten we tonen hoe weerbestendig ons gezag was. Welk niveau van *mentale* krachtmeting we als *équipe* aankonden.

Onze zogenaamd 'harde' omgangsvorm spoort evenwel niet met de hedendaagse pedagogische instructie.

Ze zou jullie fundamentele rechten (de woorden 'recht' en 'aanspraak' blijven wespertig mijn pad kruisen) ontzeggen, onvoldoende positief ondersteunen.

Kwatongen van mijn soort vertellen me dat als jullie geen zin hebben om naar school te gaan, het departement Welzijn vandaag een vervangprogramma voorziet. Het beleidsmatig resultaat van samenwerking Onderwijs-Welzijn.

Mag ik het een ergotherapeutische bezigheid noemen, waarin zowel Onderwijs als Welzijn hun verantwoordelijkheid vluchten?

Na de rijkswacht-vriend, de mamapapa-vriend, nu ook de opvoeder- en leerkrachtvriend. Allemaal vrienden.

Een ontspanningsdag of -week? Ik heb geprobeerd het objectief aan onze al wat oudere dochter en zonen - die het helaas met een zogenaamd strenge vader hebben moeten stellen - uit te leggen. Ze vonden dat evenmin als ik een goed idee. Wat men pedagogisch 'op krachten laten komen' zal noemen is jullie ronduit verzwakken.

Zo'n week samen leuke dingen doen. Zowel opbouwend voor jullie als voor jullie begeleiders. Mij blijft het twijfelachtig of jullie met de blijde intrede van de pampercultuur geholpen zijn.

Attractiepedagogiek noemde ik het dertig jaar geleden al. Toen ik komaf maakte met wekelijkse busreisjes naar alle mogelijke Belgische bezienswaardigheden. Weinige ouders van mijn generatie waren zo gek.

Waarom zouden jullie niet, net als mijn kinderen, hebben moeten leren omgaan met jullie verveling?

Hoe wij destijds 'positief' invulden? Jullie met onze hulp iets laten bereiken wat jullie bij gebrek aan bevestigende voorgeschiedenis of zelfvertrouwen zelf niet voor mogelijk hielden. Een diploma halen, bijvoorbeeld.

Volgens jullie potentiële maar ernstig gefnuikte mogelijkheden.

Een eerlijk honorarend diploma. Niet een dat voor de goede vrede van Moeke Medelij vervalst of positief discrimineert. Bloed, zweet, tranen en ruzies zou het kosten. Die kost heeft inderdaad soms weinig distinctie en zal bij ogenblikken tegemoetkomende hoffelijkheid missen, maar zou voor jullie verdere leven wel eens van werkelijk relevante betekenis kunnen zijn.

Geen enkele van jullie latere werkgevers - als jullie die al vinden in tijden van hevige concurrentie op de arbeidsmarkt - zal er maar een seconde aan denken jullie een paar dagen 'op krachten laten komen' te gunnen. Weinige takken van de industrie staan erom bekend hun ochtend te beginnen met een opwekkend 'in welk werk hebben jullie vandaag zin?' - 'wat menen jullie vandaag aan te kunnen?'

Een ploegbaas lacht jullie vierkant uit als jullie 'Arbeid volgens Zin en Mogelijkheden van het Geschikte Moment' als evident vooropstellen. Het lachen stopt als jullie ondermaats blijven presteren. 'Ander en beter. Ik steek er mijn kostbare tijd niet meer in.' Gelijk heeft zij of hij.

Men kan het aan mij niet kwijt dat jullie vandaag tot zoveel minder in staat zouden zijn dan gisteren.

Onze dochter en zonen, kinderen van *vandaag*, kunnen zoveel meer dan hun moeder en vader. Ze kregen een ruimer aanbod. Dat is voor jullie niet anders.

Het over een moeder en een vader hebben - een wat andere dan die van jullie - herinnert er mij indringend aan dat ik in mijn brief haast onze Affectie zou vergeten zijn. In mijn ijver om het belang van Structuur te beschrijven. Wellicht omdat die Affectie zo evident-onzichtbaar tussen al onze inzet doorzwoom. Achter onze harde leerschool ging maximaal vertrouwen in jullie potentieel schuil.

Het gaat me naar het gemoed als ik over onze methode lichtzinnigheden als macho, militaristisch of rechtlijnig op een hoopje geharkt krijg. Een équipe van enkel manmannen konden we ons trouwens amper voorstellen.

Onze leefgroep liet veel ruimte om te ademen. Wat hebben we samen hartelijk gelachen. Hoe intens was ons samenleven bij momenten. Hoe ontroerd zijn we vaak niet geweest. Hoe authentiek was de stilte bij het afscheid. Eén keer beleefden we met de anciens een overlegweekend. Over die ene zin 'om dit werk te kunnen doen moet men onze jongeren graag zien' waren we eensgezind.

We kregen het amper uitgesproken. Zo hard waren we wel.

'Naar best vermogen begeleider mogen zijn' kan in steeds mindere mate. Nochtans is daar voor jullie veel goeds, veel inventiefs uit gegroeid. Bij de overheid zit de schrik voor de eigenmachtige voorziening die aan niemand verantwoording hoeft af te leggen en die ondertussen kinderen onderdrukt er diep in. 'Kinderen' klinkt in die motivering ook veel beter dan 'jongeren'. Ooit stond de meter wat betreft jongerenrechten inderdaad onderaan in het rood. De directeur van de voorziening waarin jullie terecht kwamen bepaalde wat goed voor jullie was ook al was dat manifest niet goed. Momenteel - en zeker voor jullie - is de wijzer in de andere richting doorgeslagen. Correcter geformuleerd: vandaag weet de overheid het veel beter dan de directeur.

Vandaag bepaalt de overheid wat goed is voor jullie.

Daar loopt het fout. De middenklasse-overheid kent wat van middenklasse-jongeren. Men ontwikkelt dus mens- en milieuvriendelijke concepten, waarvan men veronderstelt dat die universeel - universeel voor Vlaanderen - zijn.

Men giet die concepten vervolgens in strakke richtlijnen om jullie *gepast* te begeleiden. Een receptenboek.

Met het hedendaagse 'zorg op maat' is niets mis.

Bij alle hulpverleners - en dat zijn er gelukkig heel wat - voor wie 'zorg', 'zorg en ondersteuning' en 'zorg op maat' geen synoniemen zijn voor betutteling vormen het noodzakelijke uitgangspunten. Maar of de *voorbodachte* zorg op maat voor *jullie* bestaat betwijfel ik ten zeerste. Bestaat er voor jullie een zorgmodule? Zullen jullie ooit toestaan dat er voor jullie 'gezorgd' wordt? Hebben jullie 'zorg' nodig? Herkennen ook jullie daarin niet vooral het jargon uit de 'sector' voor personen met een beperking?

En zou dat 'op jullie maat' zijn?

Dat geldt eveneens voor het *gedifferentieerd ondersteuningsaanbod* dat voorzieningen voortaan in de *vitri*ne te leggen hebben. Voor elk zorgje een toegespitst programma, zodat de effecten overzichtelijker meetbaar worden. Binnen haalbare doelstellingen. Het hooggespecialiseerde en gerobotiseerde ziekenhuis is niet meer veraf.

Daar sta ik dan weer als - ongetwijfeld conservatieve - brompot aan jullie ziekbed. Met mijn lastige vraag of het jullie menens is met jullie *volwaardige integratie en emancipatie*.

Zo ja of jullie denken dat Karel Van Eetvelt of Fernand Huts namens de bedrijfsleiders bereid zullen zijn voor jullie *een gedifferentieerd werkaanbod met gelijk loon* te voorzien.

De goedbedoelde 'tegemeetkomende' maatregelen en tussenoplossingen voor jullie blijven mijn gezonde argwaan wekken. Zo heb ik me twintig jaar geleden al bevroren opgesteld tegenover het deeltijds leren. Het 'deeltijds spijbelen' noemde ik het oneerbiedig. Vandaag ben ik nog steeds benieuwd hoeveel gemotiveerde werkers het opgeleverd heeft. Geef mij maar het beroeps- en technisch, het ASO-onderwijs. Een school die ook jullie leeftijdsgenoten door te maken hebben. Voor alle jongeren die werkelijk schoolmoe zijn was en is er ook nog het leercontract. Meteen werken (met alle verplichtingen die er bij horen) bij een patron, die haar of zijn stiel kent en eisen *op haar of zijn maat* - eigen aan de arbeidsmarkt - stelt.

Mijn redenering tast mijn groot respect voor de beschuttende werkplaatsen niet aan. Die genieten als economische bedrijvigheid een volwaardige plaats in het brede werkaanbod. Maar het is duidelijk niet de werkplek waarop we jullie voorbereidden. De kans dat men er voor jullie een plaats zou reserveren was trouwens bijzonder klein. Ook voor de beschuttende werkplaats is 'gedragsmoeilijk' geen positieve referentie op het cv.

Tenzij ik me dus grondig in jullie mogelijkheden zou vergissen, veroordeelt de newspeak van de gedifferentieerde ondersteuning jullie tot levenslange hulpeloosheid en hulpafhankelijkheid.

Voor mensen die zo geslagen zijn dat ze niet meer rechtkomen, is deze vorm van ondersteuning zinvol. Bij jullie komt het erop aan alle kruimels van aanwezige of verscholen weerbaarheid tot leven te wekken.

Een concept dat jullie terugvoert naar de 'aliënerende' of 'denormaliserende' instelling van Voor Onze Tijd wens ik jullie echt niet toe.

Uit een voor mij schots en scheef oogpunt hoeft levenslange hulpafhankelijkheid overigens geen probleem te vormen. Zolang jullie als volwassene braaf tot murw gedrag betonen en jullie niet in de wachtlijst of in een cel verstikken, zullen duurbetaalde en hooggekwalificeerde hulpverleners jullie graag tot aan jullie pensionering verder begeleiden.

Een kniesoor is het die bij het dessert of de koffie met de *onzichtbare* maatschappelijke kost van die altijddurende begeleiding door professionelen de sfeer vergalt. Die bijgevolg de zinvolheid ervan betwist. Die zich de vraag stelt hoe we die uitgave aan dure welzijnsexperts zouden kunnen vermijden. Die niet wil nalaten te vermelden dat de ene tewerkstelling gesubsidieerder, conjunctuurafhankelijker en residueel is dan de andere.

Het zal een regering die het optrekken van de tewerkstelling an sich in het bestuursakkoord heeft geschreven een zorg zijn. 'Tewerkstelling is tewerkstelling. Zichtbaar in cijfers'.

Jullie - maar in de eerste plaats alle betrokken werkgevers en werknemers binnen Welzijn - moeten weten wat jullie willen. Waardigheid en zelfrespect of bekrachtigde achterstelling en (dus) zorg-afhankelijkheid.

Wat heeft me deze brief doen schrijven? Hoe komt het dat ik *blijf* schrijven eens ik er aan begonnen ben?

Dat we er als verenigde praktijk- en beleidswerkers maar niet in slagen een ordentelijke begeleiding voor jullie te organiseren. De mechanismen die dit in de hand blijven werken. Al jaren spookt het als een schrijnend onrecht door mijn hoofd. Zonder een geschikt medium te vinden om dat spook te verdrijven.

Tot ik er deze vorm voor vond. Met alle gebreken vandien.

De *directe aanleidingen* om me voor mijn scherm en toetsenbord te zetten zijn dan weer aan de triviale kant, eerder willekeurig.

Dat jullie bijna standaard drie tot vier maanden geduld moeten uitoefenen voor een afspraak bij een dienst GGZ. Het moeten aanzien dat het politiekantoor in Gent-Centrum en een aantal begeleidingsdiensten voortaan enkel bereikbaar zijn van 09.00u tot 17.00u. Het aantal bijkomende burelen voor louter administratieve doeleinden dat het OCMW de voorbije decennia heeft voorzien. Het moeten aanzien hoe een aantal CAW er aan dachten de brug van hun onthaalfunctie als laagste drempel minstens gedeeltelijk - met name voor jullie - op te halen.

Dat wie hulp nodig heeft zich minstens moet kunnen gedragen en niet meteen moet beginnen schelden of dreigen. De ruime investeringen van een OCMW in een restauratieproject dat op geen enkele manier in relatie staat tot hulp of begeleiding bij armoede of ouderenzorg. Andere buitencontextuele prestigeprojecten.

Het Sociaal Huis als een zoveelste gebouw naast andere. Het niet kunnen vinden van daadwerkelijke directe hulpverlening bij een acute dreiging van suicide. De (nieuw)bouwwoede van de CAW.

Hoewel de verantwoordelijke burger in mij zich allerminst verzuurd weet, kan hij uit het hoofd zo nog vier pagina's 'bezorgdheden' - om het ook eens een eufemistische draai te geven - bij de sociale overheidsbesteding van belastinggeldten volschrijven. Zonder diagrammen. Wel onderbouwd door feitenmateriaal en cijfers, indien gevraagd.

Dit alles zou ik nog best Des Menschen kunnen smaken als we niet voortdurend de doorzichtige terreur van de nieuwste communicatieleer zouden moeten doorstaan. Die dwingt tot positief denken, tot beklemtonen van de successen. Ook al slaan die nergens op.

Van quasi alle websites en brochures van de zonet genoemde sociale ondernemingen hebben we af te lezen dat hun dienst- of hulpverlening nooit eerder zo klantvriendelijk geweest is. Dag en nacht. Iedereen lacht om ter breedst op de frontpagina. Misschien dank zij het ontbreken van heldere contactgegevens toont iedereen zich tevreden. Het wijdverspreide triomfalisme en het gemis aan bescheidenheid werkt na verloop danig op de zenuwen.

Een tweede aanleidende stroomstoot kreeg ik bij het beklag dat twee jonge, beterbetaalde en aardig gefotografeerde ouders in een krant mochten maken. Ze spraken vrijuit over de gebrekkige opvoeding waartoe ze hun twee kinderen moesten dwingen als gevolg van hun drukke professionele bezigheden.

Moeder en vader kregen het tijdens de vakantiemaanden maar niet gemanaged en bepleitten dringende oplossingen. Bij voorkeur door de overheid georganiseerd en zo gratis mogelijk.

Opvoeden als last. Men moet er op komen. Na de opvoedingswinkel en opvoedingsondersteuning kon ik er meteen een nieuwe ambulante hulpverlening bij verzinnen. Hoe hadden mijn geliefde eega en ik - zelf ononderbroken uithuiswerkende ouders - dat ooit voor elkaar gekregen? Dat opvoeden.

Zou het vandaag echt niet meer kunnen dat een ouderwetse tante of oom met durf en gezag die twee klagers eens hartig de levieten leest? Over het recept om kinderen ongelukkig en eenzaam te maken en over professionele hulp in deze als een paar overschreden grenzen teveel. Tante mag het voor mijn part vermaatschappelijk uitdrukken.

Wat is mijn punt bij dat laatste nu precies? Jullie zijn mijn punt. Het onzuiver afwegen van relatieve luxeproblemen tegenover jullie blijvende ellende.

Als ongeleide 'dochter' of 'zoon' met een manifeste complicatie zijn jullie bij de hoogst gerangschikte ervaringsdeskundigen in het sentiment dat jullie er beter aan gedaan hadden niet op de wereld te komen. 'Ik loop in de weg'.

In het licht van die immense nood lijkt het evident dat jullie *vooraan de rij* mogen staan als de hulpverlening uitgedeeld wordt.

Andere gewoonten houdt Welzijn er op na.

De op het beschamende af door hun carrière-ouders tijdens de vakantie achtergelaten kindjes maken meer kans op professionele hulp dan jullie.

'Symptoombestrijding is geen optie.' Aan laboratoriumwoorden geen tekort. Aan vakbekwame directe begeleiders voor jullie - die niet na twee maanden op hun tandvlees zitten - des te meer.

Noem mijn brief een finale opstoot van belegen revolte. Nog één keer mijn verontwaardiging tonen over hoe men jullie 's nachts, stiekem, als sluikestort naast de vuilniscontainer blijft deponeren. Een gesitueerde verloren schermutseling, in de nadagen van het achterhoedegevecht. Omdat lijdzaam ondergaan ook niets opgeleverd heeft.

Een eeuw heb ik in veel talen gezweven. Uit braafheid, beleefdheid, loyaliteit. Vanuit het met anderen gedeelde visioen dat het zich voor jullie door helder inzicht en daadkracht ten goede zou keren. Anderen en beter.

Mijn geduldige stilte zal de kans niet verminderen dat ik met deze brief toch nog voor mijn beurt spreek.

De altkritische schrijftoon die ik aanhoudt hoort niet thuis in de actuele hygiënische gedachtewisseling. Hedentendage geldt een verbod op wat vroeger als gezond kritisch werd beschouwd. Het blijft wennen, ook omdat achter de vormelijke politesse van nu vaak meer machts cynisme schuilgaat. Eerst vriendelijk beleefdheidsformules uitwisselen en vervolgens - in de achterkamer en buiten de vergadering - weinig ontziende beslissingen doordrukken. Wie zich roert maakt men - wel op een vriendelijke manier - als chagrijnig af.

Volgens het boekje van de - al eens wisselende - politieke correctheid sta ik ook meermaals aan een verkeerde kant. Zo blijf ik de cementemmer-leerkracht krediet geven zonder hem tierend aan de publieke schandpaal te nagelen. Vermoedelijk heeft hij zich een hele carrière voor jullie ingezet en was hij een gemakkelijke prooi. Sensatie verkoopt.

Mijn timing om jullie aan te schrijven is daarenboven bijzonder slecht gekozen. 'Of ik geen kranten lees, mis-schien?' - 'Of ik niet kan inschatten dat onze samenleving zich momenteel wel met meer urgente prioriteiten geconfronteerd weet dan die paar zestienjarige amokmakers?'

Zonder de zinvolheid of noodzaak te betwijfelen durf ik erom wedden dat meerdere parlementaire commissies zich momenteel over vluchtelingen en kinderen van vluchtelingen buigen.

Precies in die sfeer en met gelijkaardige argumenten heb ik veertig jaar aan jullie zien passeren. Telkens gingen anderen voor en hadden jullie het ondertussen maar zelf uit te zoeken.

Om het met een voorbeeld uit de aanvullende financiering te illustreren. Iets als 'Music For Live voor Jonge Delinquenten' is ondenkbaar.

'Veel te delicaat en ronduit onverkoopbaar' (dixit een ingebeelde vlotte producer).

Tot jullie *uit het niets* weer voorpaginanieuws worden en een dwingend maatschappelijk debat vereist is.

Een wake up call heet dat tegenwoordig. Vervuld van belang struikelen de experts dan gedurende weken opnieuw over elkaars profilerende voeten. De echte actoren halen het scherm niet. Ze denken en praten niet in onliners. Ze laten zich niet schminken.

Aan het einde van zo'n frisse episode van paniek is de kans groot dat Vlaanderen een welsprekende en welge-manierde administrateur-generaal rijker is die van toeten weet. Meerdere goedbetaalde professionelen worden er nog beter van.

Jullie zijn ondertussen schuldig verklaard en zitten jullie welverdiende straf uit. Tenslotte moet men een voor-beeld durven stellen.

'Kan men het onze oma's en opa's van vandaag kwalijk nemen dat ze met zichzelf in het reine trachten te komen of zich op latere leeftijd nog nuttig of interessant willen maken? Gun hen hun nostalgische idealisering van vroeger en hun ontheemde notie van alle latere jaren die op hun relatief korte periode van betrokkenheid zijn gevolgd. Hun analyse is vaak niet enkel een zerpe oprisping die bulkt van frustratie, maar evenzeer het resultaat van interpretatie en veralgemening'.

Ondergetekende opa laat deze grandioos vertekende interpretatie genereus voor rekening van al wie ze wil maken.

Zoveel om de eigen wonderjaren te idealiseren was en is er trouwens niet. Wij hadden destijds net zo goed als vandaag weinig om alwetend mee uit te pakken. We hebben beslist fouten gemaakt. We maakten passages door waarbij we alleen maar konden zwijgen om niet alles en iedereen in de steek te laten.

Daar kwam bij dat we voortdurend moesten schooien om geld, terwijl andere voorzieningen het zoveel gemakkelijker toegeschoven kregen. Dat was vernederend. We konden onze tijd zoveel beter benutten. Het geld hadden we dringend nodig om jullie een deftig onderkomen te kunnen bezorgen.

Wél hadden de jaren praktijkervaring ons in onze overtuiging gesterkt dat een samenleving haar vooropgesteld beschavingsniveau onderuit haalt als ze jullie als zestienjarige schuldig verklaart voor jullie ontwikkeling tot dan. Jullie treffen zelden schuld. Hoeveel tamtam jullie ook verkopen.

We durfden de hypothese formuleren dat ook vrijwel iedere jongere met een ernstige sociale deprivatie *wezen-lijk* geholpen kan worden en voor volwaardige integratie in aanmerking komt.

Vijftien jaar geleden kiemde iets hoopgeevends dat we nog niet konden vastnemen maar waarin we eerste grondslagen zagen voor jullie lotsverbetering (vergeef me het wat paternalistische woord; ik kom niet meteen op iets beter).

De voorbije maanden heeft opa enig huiswerk gemaakt en jullie hulpverleners *van vandaag* nog eens overvallen met een paar van zijn vervelende vragen.

Het meest verwarmende antwoord dat ik te lezen kreeg vertelde me dat 'ondanks alles' - 'ondanks de manifest toegenomen digitale winkel' - 'ondanks de voortdurende dreiging van aangerekende foutenlast' nog steeds begeleiders en leerkrachten te vinden zijn die zich eigenzinnig, met veel goesting en een groot hart voor jullie inzetten.

Jullie mogen zich gelukkig prijzen dat slag richtfiguren op jullie pad te blijven ontmoeten. Als jullie erin slagen enig perspectief te vinden hebben jullie dat vooral te danken aan een paar mensen die jullie nabij blijven.

Uitgerekend de bemoedigende vaststelling dat ook vandaag nog directe begeleiders en opvoeders er het beste van maken legt wel een tragische wetmatigheid bloot die mee de kern vormt van mijn betoog.

Die gedreven figuren, die anonieme dwazen, bestonden vijftig jaar geleden al en zullen binnen vijftig jaar nog te vinden zijn. Vermoedelijk was ik één van hen.

Zolang goedmenende begeleiders zich blijven uitputten, legitimeren zij een manke totaalstructuur.

De balans die ik in mijn brief maak slaat niet in de eerste plaats op de persoonlijke inzet van jullie begeleiders. Wel op iets wat in de richting gaat van EEN B.E.L.E.I.D.

De erkenning van de deskundigheid van jullie begeleiders zou een onderdeel kunnen vormen van zo'n beleid. Naast een palet andere voorzichtige aanbevelingen, die jullie op en tussen de lijnen van mijn betoog geserveerd kregen.

Vinden jullie het goed dat ik in de eindgeneriek nog snel door die voorzichtige aanbevelingen blader? Er wat andere woorden voor zoek op gevaar van herhaling? Dat ik een werktitel als 'Vlaams en federaal beleid ten aanzien van ernstig gedepriveerde kinderen, jongeren en adolescenten' door de scanner van mijn praktijkjaren haal?'

Jullie zullen het misschien goed vinden maar de kans is reëel dat ik al meteen tegen de clinicus van vandaag aanloop. Het zou kunnen dat die liever 'stoornis' leest dan 'gedepriveerd' en er een discussie wil over voeren. 'Stoornis' krijg ik over jullie niet uitgesproken. Ook algemeen valt het me lastig als het over mensen gaat.

Jullie kunnen in mijn zienswijze nooit mechaniekjes worden. Sommige geleerden uit meerdere disciplines - neem de polemologie - zullen mij daarin bewijskrachtig tegenspreken.

Zullen we het hier bij laten en terugkeren naar mijn persoonlijke scan van het Vlaamse en federale beleid? Vooraan staat dan mijn ononderbroken grote waardering voor al wie zich, op welk niveau ook, voor jullie blijft inzetten. Als ik nu en dan wat stekeliger uit mijn hoek kom, is dat steeds binnen dat kader.

Mijn tekst is niet vrij van cabotinage maar nergens heb ik geschreven dat begeleiders, beleidswerkers en deskundigen in recente jaren niet met ernst op zoek zijn gegaan naar lichtpunten. Wie zich aan jullie bindt, maakt het zichzelf moeilijk. Die keuze *toch* maken is een statement op zich.

Nergens heb ik mij negatief uitgesproken over de kennis, kunde of consideratie die vandaag in het brede hulpverleningsregime van kracht is. We leven in een verstandige tijd. Achter alle inzet schuilen de beste ideeën en intenties.

De directe omgang met jullie - wat sommigen graag als 'de praktijk' verpakken - blijft echter chronisch het meest kwetsbare segment. Die krijgen we maar niet ordentelijk georganiseerd. Terwijl voor mij daar de sleutel ligt.

Op die manier heb ik mijn slotbeschouwingen ingezet met deze 'nodige hommage'. Al goed, maar heb ik het daarmee over 'beleid' gehad? Wel degelijk. Om mekaar goed te begrijpen wil ik mijn appreciatie en nauwe verbondenheid vooral niet impliciet of 'verondersteld gekend' houden.

Ook de beleidswerkers kunnen maar best de vlam van de onbekende begeleider brandend houden. Niet enkel in jaarlijkse toespraken en met een krans voor de gesneuvelden.

Nu snel verder.

Dat een hechte *équipe* in een open residentiële voorziening met een consequente methode jullie een realistisch perspectief op integratie kan bieden, onderlijn ik meteen opnieuw. In vet. De stelling heeft zich onwrikbaar in mijn visie verankerd.

Ze zijn dun gezaaid, de voorzieningen die zich uitgesproken voor jullie engageren. Ze verdienen bijkomende overheidssteun. Dat kan in de vorm van een exclusief statuut, bescherming, een vertrouwenscontract. Hún vraagstellingstype, hún module: discreet en in stilte mogen werken, met mogelijkheden tot experiment en afwijking. Zich kunnen engageren voor jullie zonder voorafbepaalde uitkomst (het zou zinloos zijn). Vrij van departementale kokers die steevast tot nieuwe grijszones leiden.

Om toch twee seconden de teletijds-machine naar de jaren tachtig van vorige eeuw te nemen: herinneren jullie zich nog de *dubbele erkenning*?

Qua statuut was die benadering bij het betere. Om budgettaire en administratieve redenen heeft de overheid er een streep doorgetrokken. 'Het is of het één of het ander'.

Vanaf dat ogenblik werden jullie deel van ofwel de Jeugdbescherming ofwel het Vlaams Agentschap voor Personen met een Beperking (toen nog Vlaams Fonds). Beide kon niet meer. Aan deze zijde geldt een sociale determinant, aan gene zijde krijgen jullie een karakterstoornis toebedeeld. Verhelderend, toch?

Voor jullie en voor ons als begeleiders was die dubbele erkenning - ook modulair - veel correcter dan het opdelende vervolg.

Nog veel correcter zou een krachtenbundeling zijn van ruim méér dan twee departementen. Vlaams en federaal. Of een administratieve bevrijding van de totaal irrelevante opdeling. Ook in de subsidiëring. Exclusieve en gebundelde financiële inzet voor jullie, zeg. *Imagine*.

Nu is het bundelen van krachten niet de sterkste kant van onze overheden. Elk departement bewaakt rigoureu - soms iets minder - de eigen uitgaven. Om kort door alle bochten een vergelijking te maken: we tellen aardig wat groepen mensen in armoede in ons landje. Een groep per minister. Meerdere groepen per beleidsniveau (federaal, Vlaams, bovenlokaal, lokaal). Substantieel - dus vooral niet marginaal - interdepartementaal investeren is vrijwel onmogelijk. Daarvoor moeten we de geest van Jean-Luc Dehaene en zijn volmachten oproepen.

Het alternatief, in vertrouwen binnen één departement een forfaitaire cheque tekenen voor de gespecialiseerde voorziening, is nog minder aan de orde. In een overheidsredenering staat 'forfaitair' gelijk aan 'blanco'.

Alleen al uit de uitspraak 'blanco cheque tekenen' kan men aflezen dat de 'oncontroleerbare' praktijkwerkers weinig tot geen overheidsvertrouwen genieten. Iets algemener is dit te kaderen binnen een falend waarderingsbeleid ten aanzien van welzijnswerkers. Hun loon mag dan, zoals aangegeven, ondertussen materieel in orde zijn, het gebrek aan 'marge' en vertrouwen dat ze krijgen maakt de sector niet aantrekkelijk voor competente en gedreven medewerkers.

De eigen methode die een open voorziening moeizaam, doorheen jaren, voor jullie opgebouwd heeft is nochtans goud waard. Het is een uniek aanbod. Een door de overheid absoluut te koesteren eigenheid. Als de receptuur van trappist. Zo'n vanuit de praktijk opgebouwde methode kan heel verschillende karakteristieken vertonen. Hier aromatherapie, ginder houthakkershemden, halfweg kadaverdiscipline en nog verder het werk van de akker.

Vooraf door met de receptuur van trappist te vergelijken zou ik de indruk kunnen wekken dat ik een pleidooi houd voor methode-voorzieningen. Daarmee zou ik het onze overheden veel te makkelijk maken en een behoorlijke portie inconsequentie in mijn redenering laten binnensluipen. Voorzieningen die dogmatisch hun receptenboeken als heilige waarheid blijven hanteren zouden als beschimmelde keuken kunnen eindigen.

Centraal staat het erkennen door de overheid van het engagement en de expertise ten aanzien van jullie die in een beperkt aantal voorzieningen en diensten bestaat. Wel ja, ze verdienen toch min of meer een blanco cheque. Zelf hef ik uit dat oogpunt en in de venijnige staart van mijn betoog dertel elk onderscheid op tussen 'experimenteel', projectgesubsidieerd, ambulant, residentieel.

De combinatie 'engagement' en 'expertise' blijven voor mij wel basisvoorwaarden.

Het vergt veel geduld, moed, kennis en betrouwbaarheid om jullie negatieve zelfbeeld, jullie diepe overtuiging niets te verliezen te hebben omdat alles toch verloren is, om te buigen.

In een definitie die ik van een vriend van een vriend steel *sluit de op jullie maat gemaakte voorziening niemand uit en vertrekt ze van een onvoorwaardelijke acceptatie van de hulpvrager en zijn hulpvraag.*

Zo'n methodische niet-methode kan enkel op grote kunde steunen. Echt stelen doe ik niet. Omdat het 'meteen herkennen' is. Met een identieke mentaliteit gingen ook wij te werk. Vanuit een grote en gezonde reserve tegen heldere diagnose en de voortdurende neiging om jullie met een etiket te verkleven.

Over de vriend van de vriend doen de verhalen de ronde over zijn oneigentijdse opstelling en het schitterende werk dat hij levert. 'Hij weigert niemand'. Zo wilden wij het ook horen. 'Laat ze maar komen' schreven we. 'We kunnen jullie af.'

De overheid en ook sommige vertegenwoordigers in andere voorzieningen kunnen er moeilijk mee overweg. Aan de ene kant kunnen ze niet blind zijn voor de behaalde resultaten. Anderzijds krijgen ze dat niet gevat in een stramien.

In de jaren waarin ik in brand stond kwam ik er te pas en te onpas mee af. Met *het ideetje* van een vijftal voor *jullie* erkende voorzieningen in Vlaanderen. Voorzieningen die hun strepen verdiend hebben. Met begeleiders die haarscherp weten dat ze met jullie te doen hebben en die weten waarvoor ze staan. Gisterennacht heb ik het dode lichaam van Ideetje nog eens opgegraven. Het was haast intact gebleven en lag er vredig bij.

Bijna was ik in de val getrapt *jullie voorzieningen* 'gespecialiseerd' te noemen. Mijn gebochelde knecht Fritz wees er me fijntjes op dat het importeren van deze vakterm niet weinig onverenigbaar zou zijn met de decategoriserende aanpak waarvoor ik pleit.

Inderdaad, Fritz, waarom jullie voorzieningen niet gewoon onder eigen naam laten verder werken. Neen, de minister hoeft er vooral geen nieuwe onderscheidende 'werkvorm' voor te bedenken. Spaar ons van de 'kansenhuisen', 'nieuwe beginnen', 'open ondersteuningscentra', 'finaliteitsresidenties', 'aandachtswoningen' en veel veel andere betitelingen van dat slag.

'Moedwillige voorzieningen' zou niet slecht zijn.

Gezien anno 2015 verworven is dat kwaliteit een prijs heeft, houdt niets de overheid nog tegen om de directe begeleiders die voor jullie kiezen en die model staan voor de bijzondere kundigheid die jullie begeleiding vereist financieel naar meerwaarde te honoreren. Laat hen daartoe vooral geen staatsexamen afleggen. De besten zullen er buizen.

De veralgemeende benutting van de computer heeft bij de overheden de illusie niet weinig versterkt dat algemeen inzicht en overzicht mogelijk is. Het is hen door het vertegenwoordigersgild van de rijkgeworden databeheerders con brio aangepraat. Voor wat de computer niet begrijpt (en dat is zeer veel), is steeds minder plaats in het actuele (welzijns)beleid. Het is van het dwaze teveel.

Het optellen en kosten berekenen van tandprothesen en hartkleppen op jaarbasis is nog iets anders dan inzicht verwerven in jullie gelaagde probleemstelling.

'Een Mens kan men niet in de computer stoppen. Nen ambetanterik niet, een persoon met een beperking niet, een patiënt met kanker niet, ne verslaafde met een scheel oog niet. Toch zal men je in de computer laten passen. Ook al moet men daarvoor je leeftijd, grijze haren, platvoeten, ziekte van Parkinson weglaten. Wat is de werkelijkheid? Voor wie?' schreef een andere vriend dan de vorige. Vriend kan ook vrouwelijk zijn.

Het overweldigend ontbreken van enig 'inzicht' zou moeten volstaan om het toestel totaal ongeschikt te verklaren om 'aanwijzingen voor begeleiding' te laten verzamelen.

Het - ongetwijfeld duurbetaalde - reclamefilmje voor IBM Watson met Bob Dylan maakt dit op een grappige manier duidelijk. Het toestel heeft het gewonnen van schaakgrootmeesters en slaagt erin naar behoren de essentie uit 's mans volledige en volledig doorgenomen songcatalogus weer te geven.

'I've never known love' geeft Watson vervolgens toe. 'Maybe we should write a song together' suggereert Dylan. Watson solliciteert. 'I can sing': 'Du bi bob bi bab ba dubi dubi du du du dubi di.'

Het is glunderend uitkijken naar de dag dat de programmator van onze computers het welzijns- en gezondheidsbeleid mag bepalen.

In de net voorbijjare jaren heeft onze Vlaamse overheid tot en met een aantal moedwillige voorzieningen die zich voor jullie inzetten met zachte dwang aangemaand zich criteriagebonden te verbouwen tot iets als een 'flexibel' en 'gedifferentieerd' Multifunctioneel Centrum. Net als hun overheid zullen de directies vooral moeten rekenen, tellen, meten. Ze zullen hun centen moeten verdienen. Punten scoren. Ze zullen jullie dus moeten verleiden - met attractiepedagogiek? - om ervoor te zorgen dat ze zich voor jullie zullen mógen inzetten. Op basis van een heel arsenaal pro-argumenten zijn ook jullie straks zelf baas over de begeleiding die jullie meest tegemoetkomend achten. Die pro-argumenten zijn bedacht op grote gemene delers maar vertrekken van een burgerlijke redelijkheid die nul kennis heeft van uitzonderingen als jullie.

Opnieuw plaats ik me aan de politiek incorrecte kant door te poneren dat de ernst van jullie probleemstelling jullie niet de meest aangewezen personen maakt om in te schatten wat jullie meest aangepaste begeleiding is. Iemand moet haar of zijn verantwoordelijkheid nemen en kunnen nemen.

Toen wij nog deel uitmaakten van de vroege middeleeuwen van het rationele welzijnsbeleid maakten we jullie dat ook duidelijk in onze opnamevisie. 'Wij bepalen de regels' of iets in die aard, zegden we dan. Of 'wij zijn niet goed in onderhandelen'. Dat opnamebeleid maakte deel uit van onze methode.

De opnamepolitiek 'op maat' die vandaag en morgen geldt, is in wezen veel sterker gedepersonaliseerd dan destijds. De medewerkers die in een voorziening instaan voor jullie opname hebben na te galmen wat de marges en criteria hen toelaten. Het zal hen aanmanen tot voorzichtigheid. In het nadeel van de specificiteit van begeleiding.

De rijkdom van de eigen methode of zienswijze van de voorziening zal spoedig ondersneeuwen onder meer algemene, meer 'meetbare' sjablonen, die slechts heel in de verte tegemoet komen aan wat jullie nodig hebben. Jullie zullen steeds een levende provocatie blijven van criteria en van het grijpgrage denken dat achter die criteria schuilt.

Dit is in de verste verte geen pleidooi om van de voorzieningen die resoluut voor jullie kiezen eilanden te maken. Ze hebben hun vaste plaats in een globale zienswijze, procedures, samenwerking. Wat nogmaals heet: een beleid.

Een paar lange maanden heb ik werkelijk geloofd dat Integrale Jeugdhulp interdepartementaal alle beschikbare krachten zou inzetten om jullie complexiteit te begrijpen. Mijn ontgoocheling in de uitkomst hoef ik niet nog eens uit te leggen. Het is ook de ontgoocheling over mijn eigen gebrek aan overtuigingskracht, mijn medeplichtigheid. Nooit heb ik meer uiteenlopende meningen onder eenzelfde kernbegrip weten plaatsen. We hebben constructief overlegd maar zijn er niet uitgeraakt. Niet bevorderlijk was dat de betrokken beleidsvoorbereiders het huis van hun dromen op voorhand hadden mogen bouwen. Vervolgens lieten ze het als kijkwoning bezichtigen met inspraak over sommige meubelstukken.

De uitkomst is een uitgesproken exponent van het gefractioneerde en specialistische denken van de nieuwste - straks ook voorbijjare - tijd.

Ook jullie heeft men - als charcuterie - in sneetjes opgedeeld. De hulpverlening voor die sneetjes mogen jullie nu dus zelf 'inkopen'. Een Walmart aan keuze. 'Ges Plus Plus, madame? Tweede verdieping' - 'We hebben hier twee modelletjes die mijnheer bijzonder goed passen; een Faseke 1 en een Faseke 2Bis. Ze lijken op elkaar, maar er zijn kleine verschillekes in de afwerking. Bekijk ze eens rustig. De spiegel staat om de hoek.'

In jullie plaats zou ik het ook niet weten en jullie een besluitvaardige dispatcher aanbevelen. Misschien kunnen jullie die inkopen.

Hoewel de kijkwoning in alle voegen en steunpunten kraakt, is ze ondertussen toch maar mooi gevuld met aangestelde commissies die deskundig oordelen of jullie op basis van objectieve criteria tot de niet rechtstreeks toegankelijke hulp toegelaten worden. Die niet rechtstreeks toegankelijke hulp is iets waarvoor jullie staan te springen, worden ze geacht te denken. De leden van die beoordelingscommissies vervullen netjes hun plichtbewuste, gerichte, bepalende opdracht van 'toeleiding naar de voor jullie meest aangewezen vorm van hulpverlening'. Zeker maar traag. Volgzaam. Vereerd dat ze mogen zetelen. Eens een gewijzigde regelgeving gestemd is, voegen grote delen van de mensensoort zich Darwiniaans in.

Het zou kunnen dat zelfs de volgzame en fiere zetelaars wel degelijk beter weten en ze zo'n multidisciplinaire, wetenschappelijk verantwoorde, toeleiding voor jullie een ietsiepietsie te weinig flexibel vinden.

Ze zullen het dan in besloten kring uitspreken. Ook wel tijdens het avondmaal, thuis. Overdag zwijgen ze en sluiten ze functioneel de rangen. 'Nu even geen muggen rond het hoofd.'

Andere groepen belanghebbende leeftijdsgenoten van jullie zullen met de vigerende tunnelvisie en de daaraan gekoppelde toegangspoort misschien correcter tot beter af zijn dan voorheen. Het is hen gegund.

Jullie putten er geen enkel voordeel uit. Het systeem leent er zich toe jullie achterstelling te versterken. Een be-wering die ik niet nadrukkelijk genoeg kan herhalen.

'Eén toegangspoort voor jullie' zou ook kunnen bestaan uit het oordeel van één deskundige die de urgentie - niet de urgentiecode rood, geel, blauw - meteen onderkent. Die rijkswachter om drie uur 's nachts van dertig jaar geleden, de huisarts, de maatschappelijk werker van een OCMW, een psycholoog in een CGG, een buurtwer-ker, een intaker in een voorziening. Mensen met een gezond klinisch oog, zonder scoringstabellen op hun tablet in aanslag. Jullie zelf zouden die toegangspoort kunnen bepalen: 'die mens vertrouw ik' - 'die kent mij het beste en weet hoe ik eraan toe ben' - 'die mag voor mij mee beslissen wat voor mij het beste is.'

In een Deense televisiereeks zou een slimme mannelijke kabinetsmedewerker zijn vrouwelijke minister misprij-zend 'vilkaarlighed' blijven aanpraten terwijl ze samen gehaast door de gangen tenen om de pers te ontwijken.

Ondertussen weten een aantal moedwillige voorzieningen zich de wachtlijsten opgekleefd. Als een gecultiveerde mythe. Doorverwijzers en ambulante begeleiders twijfelen of het zinnig is te dūrven denken aan een residentiële voorziening 'omdat alle plaatsen ingenomen zijn' - 'omdat er ellenlange wachtlijsten voor bestaan'.

In praktijk kàn de moedwillige voorziening jullie vandaag niet meer bij evidentie op eigen gezag of inzicht opne-men omdat de toegangspoort en de twaalf procedures 'nog niet klaar zijn met jullie'. Ook het Multifunctioneel Centrum zelf is in de wachtlijst opgenomen.

'Stel je voor', foeterde een beheerder van een residentiële voorziening onlangs, 'we zijn opnieuw folders moeten beginnen drukken om nieuwe opnames aan te trekken. Terwijl de nood groter is dan tevoren.'

Voor de registratoren en Vlaamse cijfers is deze ontwikkeling een gouden zaak. Hoe minder en hoe trager in de dure residentiële zorg, hoe beter. 'De nød is klaarblijkelijk nooit kleiner geweest' zal de woordvoerder van de overheid besluitend aan de verzamelde pers meedelen.

Toen ik vijftien jaar geleden de actieve praktijk heb verlaten, schatte ik voor jullie alleen maar betere vooruitzich-ten in.

Ondanks de ruime uitbreiding aan personeel en middelen van de laatste jaren binnen Welzijn, raak ik vandaag niet verder dan een relatief status quo.

Met haast fysieke pijn heb ik moeten ondergaan hoeveel jongeren en adolescenten men al die tijd onverminderd (overhaast, in paniek, veel te vroeg) doorverwezen en opgesloten heeft, voor hoevelen van jullie men de deur gesloten heeft gehouden, hoeveel er zonder ruggengraat het volwassen leven in gestuurd zijn, hoeveel bijko-mende gedupeerden de toegenomen administratie en technocratie gemaakt heeft, hoe de zo metende rapporta-ge jullie proces van ontheemding verhullend of onscherp of averechts in beeld brengt.

In de officiële cijfers, colloquia, persconferenties en verklaringen is jullie lot in steeds betere handen.

'De jeugdcriminaliteitscijfers zijn het derde jaar op rij gedaald' krijg ik dan te lezen. Daarmee moeten ook jullie het doen. 'Jullie lezen toch ook wat er staat?'

Het zoeken naar of aanwijzen van schuldigen is - buiten een paar misschien - niet wat ik met mijn epistel beoog. Het is een poging om ons collectief deskundig onvermogen in woorden te vatten. Bij deze tragiek in onze achter-tuin falen we met zijn allen. Heb ik gefaald. Verder dan een halfbakken, plomp afgesteld systeem zijn we niet geraakt. We blijven improviseren. We blijven tal van verklaringen vinden voor het zelfbeveiligend doseren van onze krachten in jullie nadeel.

Het zou grof zijn van ons improviseren een succes te maken.

Het cijfer van het aantal anonieme slachtoffers dat we op dit falen in de collectieve vergeetput hebben doen verdwijnen kennen we liever niet. Als we op zijn scherpst blijven onthouden dat jullie *jongeren* zijn, is één teveel. Jullie 'cijfer' ligt veel hoger.

Het verdriet me immens. Geloof me. Daarom dit manifest.

In mijn brief zullen meerdere onjuistheden ingeslopen zijn. Waarschijnlijk heb ik thema's op een hoopje gegooid die ik helder had kunnen scheiden. Het vuur van het betoog. Het was me om de grote lijn en de intentie te doen. Het zou me helpen als jullie dat mee willen onthouden.

Hoe zou het de overlevende schipbreukelingen van Kritak vergaan zijn die mijn professioneel leven voor een groot deel beïnvloed hebben? Terwijl ik jullie schreef heb ik me meermaals bedacht dat het hen geraden is jullie ooit zelf in de ogen te hebben gekeken, zich nooit te hebben laten recupereren (door functie, systeem, partij, loonvoorwaarden), een leefgroep van binnen te hebben meegemaakt. Het maken van twijfelachtig voorbehoud van dit allooï is me eigen of hebben jullie me geleerd.

Helder te onderscheiden van het voorbije 'Vijftig Jaar Jeugdbescherming', vier ik straks met die van Kritak 'Vijftig Jaar Kind van de Rekening'. Dat laatste een lustrum met een rouwrand.

Met respectvolle groet,

Willi Huyghe^{1 2}

¹ Initiatiefnemer en voormalig eindverantwoordelijke vzw Pedagogisch Centrum Wagenschot.

Deze vermelding om de auteur te situeren. Het betreft een bijdrage in eigen naam.

² Met bijzondere dank aan de tussentijdse grondige lezers-commentatoren. Ze hebben me voor erger behoed. Sommigen citeer of parafraseer ik schaamteloos en zonder bronvermelding. Als eerbetoon.